

МЛАДИТЕ ВО ФЕЈСБУК КОМУНИКАЦИЈАТА

Доцент д-р Сузана Цамтоска-Здравковска

Правен факултет, Универзитет “Гоце Делчев”, Штип

Апстракт

Интеракцијата на младите преку социјалните мрежи на интернет стана неминовен дел од нивниот секојдневен живот. Во процесот на комуницирање и размена на информации преку социјалните мрежи младите се истовремено и учесници и најверната публика. Како резултат на ова т.н. компјутерско дружење, директните контакти, разговори и средби се сведоа на минимум.

Интересот на трудот е насочен кон зависноста на младите од Фејсбук - една од најпосетуваните интернет страници, со осврт на влијанието на оваа интернет комуникација врз создавањето на нови јазични форми. Во направеното истражување беа вклучени 100 студенти од Факултетот за бизнис логистика при Универзитетот “Гоце Делчев”, Штип.

Заклучоците ги потенцираат промените произлезени од овој вид комуникација, а кои ги опфаќаат сите области во општествено-социјалниот живот. Неминовно, како резултат на тоа се создаде “глобален интернет јазик” со кој комуницираат и можат да се разберат младите од целиот свет.

Клучни зборови: Интернет, Фејсбук, компјутерски посредувана комуникација, нови зборови.

Вовед

Интернетот и социјалните мрежи потполно го променија животот во 21-виот век, но сè уште постојат дилеми дали имаат повеќе позитивни или негативни влијанија. Социјалните мрежи, како што сè позачестено се нарекуваат, иако посоодветен термин е друштвени мрежи, се потпираат врз односите, врските и интеракциите на нивните корисници – индивидуалци или организации – коишто се засновани врз културни сличности или заеднички интереси. Имајќи предвид дека општеството се дефинира како систем составен од сите комуникациски доживувања и дејствувања, тогаш дел од тој систем во поново време станаа и друштвените мрежи, па согласно и за нив важи теоретското гледиште дека “еден општествен систем може да се изгради и одржи само тогаш, кога учесниците се заемно поврзани преку комуникацијата, бидејќи секое заедничко делување на индивидуите се базира врз споделени (преку комуникацијата) пренесени значења (“communicatio” не значи само “соопштување”, туку значи и “заедница”, “учество””, (Кунчик, Ципфел, 1998: 11). Оттука на друштвените мрежи може да се гледа како на виртуелна заедница составена од учесници кои меѓусебно се поврзани преку компјутерски посредувана комуникација.

На друштвените мрежи најчесто свои профили имаат луѓе кои сакаат да ги обноват, да ги прошират или да ги зацврстат своите познанства, да го кажат своето мислење, да се информираат, но и да информираат, да пронајдат луѓе со слични ставови, да се организираат итн. Страниците на Facebook, LinkedIn, Twitter станаа неизбежен дел од секојдневниот живот, особено кога станува збор за младата генерација. Интересот на трудот е насочен кон Фејсбук, интернет страница која согласно направеното истражување меѓу 100 студенти на Факултетот за бизнис логистика при Универзитетот “Гоце Делчев”, Штип, е најпосетувана од страна на младите. Притоа, акцентот се става на новите јазични форми кои произлегуваат од Фејсбук комуникацијата.

Ера на компјутерски посредувана комуникација

Со појавата на интернетот и новите комуникациски можности што ги даваат социјалните мрежи се навлезе во ера на компјутерски посредувана комуникација во која директните контакти, разговори и средби очи во очи се сведоа на минимум.

Младите се најверната публика - активно ги следат случувањата, но истовремено се и активни учесници. Една од најпосетуваните страници на интернет од страна на младите е Фејсбук страницата, чие мото гласи: “Facebook ви помага да се поврзете и да споделувате со луѓето во вашиот живот”. Со својот исклучителен пробив и влијание врз младите предизвика денот да им започнува со оваа друштвена мрежа и денот да им завршува со неа. Неопходна, неизбежна, им создаде зависност за којашто и самите се свесни. Во истражувањето меѓу студентите, беше поставено прашањето *Дали се чувствуваат зависни од Фејсбук и дали сметаат дека постојаното користење на оваа социјална мрежа ги одалечува од реалноста и од вистинското дружење?*. Одговорите речиси едногласно беа ДА – ја чувствуваат зависноста, а истовремено свесни се дека сè помалку вистински контактираат, се состануваат и се дружат.

“Сите сме на Фејсбук. Таму сè се случува, од таму сè дознаваме.”

“Ако еден ден не се вклучам, мислам дека ќе пропуштам сè ново што се случува”.

“Ми недостига вистинското дружење, средбите, седењето во некое кафе и пиењето кафе, но во време кога финансиите не ни дозволуваат тоа почесто да го правиме, Фејсбукот е многу добра замена – ефтино, дружење од дома!”

Ова беа дел од добиените одговори. Не навлегувајќи во осамената интеракција, која претставува своевидна монадичка егзистенција во едно современо технолошки развиено општество, ќе се осврнеме на јазикот кој

се создава во текот на компјутерската друштвена комуникација, поточно фејсбук комуникацијата.

Нови фрази и зборови

Страницата Facebook, е создадена главно за дружење, но и за комуницирање и запознавање на нови пријатели. Секој кој е дел од Facebook страницата има свој профил, каде што му се запишани името и презимето, датата и годината на раѓање, неговата професија. На профилот, секој се има претставено со своја слика и свои фотографии. Комуницирањето може да се одвива веднаш во времето на вклучувањето доколку и пријателот од другата страна истовремено е вклучен, а постои и можноста за испраќање порака која веднаш се регистрира кај реципиентот. И тоа не само на Фејсбук, туку и на личниот емаил. Можноста да не се добие испратената порака речиси не постои. Сигурна двонасочна комуникација во која и да не се добие повратна информација комуникаторот знае дека неговата пораката е пренесена.

Она што донесе оваа друштвена мрежа е појавата на нови изведени зборови кои потекнуваат од англискиот јазик и кои сè повеќе се прифаќаат и употребуваат во секојдневниот говор на младите.

Теоријата вели дека јазикот се остварува во усна (говорна), во (писмена) пишувана, како и во електронска форма. Во секоја од овие форми доаѓаат до израз различни особености на јазикот како систем од знаци. “Говорената форма на јазикот е обусловена од времето и е во тесна врска со општествената ситуација во која се одвива комуникацијата и со моменталната состојба на зборуваачот (тоа подразбира употреба на емотивно обоени јазични средства, како и придружна употреба на невербални средства, особено на парајазични), додека пишуваната форма е обусловена од просторот и е во тесна врска со начините и со средствата на пишување”, (Пандев: 33). Притоа, во говорната форма доаѓа до израз

процесот на јазичното создавање, а во пишуваната - резултатите од јазичното создавање.

Во случајов може да зборуваме за резултатите од јазичното создавање кое опфаќа создавање на нови зборови во текот на комуникацијата на младите на Фејсбук. Постоенето на оваа форма на пишана, компјутерски посредувана комуникација придонесе кон појава на нови зборови и фрази кои навлегуваат во македонскиот јазик и стануваат дел од комуникацијата на младите. Овие нови зборови произлегуваат од нивното денотативно значење во јазикот од кој доаѓаат (англискиот), како такви се прифаќаат, а притоа и во говорна и во пишана форма добиваат додавки кои го олеснуваат нивното одомаќинување во македонскиот јазик. Така, ако некој ни каже “не трипај” (од англиски trip – патување, турнеја, екскурзија, но и халуцинирање предизвикано од употреба на дрога – дрогираност), тоа значи “да не се занесуваме”, “да не халуцинираме”, “да не патуваме со умот”. Конотацијата на зборовите секако дека е поврзана со компјутерскиот контекст во кој се одвива комуникацијата. Но, и надвор од него новиот интернет или “фејсбук жаргон” станува дел од речничкиот фонд на младата компјутерска генерација.

Започнаа да се користат нови зборови, нови фрази кои многумина не ги знаат, а пак постарите не ни слушнале за нив. „Адни ме“, „лајкни ме“, „тагни го“, „поукни го“, „на чат сум“ или „си правиме муабет на чат“, „оди на хоум пејџ“, „испрати му френд рекуест“, „прати во инбокс“... се дел од новите зборови и зборовни фрази во новиот јазик на младите.

Дел од новите зборови кои најчесто се користат, во својата оригинална форма, на англиски јазик, се: add, poke, chat, home page, like, wall, tag, friend request, inbox итн. Нивниот буквален превод на македонски би бил: додавање, боцкање, муабетење, домашна страница, допаѓање, сид, додаток/додавање, барање пријателство, сандаче. Во нашиот македонски јазик постои соодветен превод за нив и истите може на македонски да се употребуваат, но кај младите тренд е нивната употреба во оригинална форма. Така сите се разбираат и комуницираат. Прашање е дали со ова се

загрозува македонскиот литературен јазик или пак се збогатува со туѓи зборови кои се приспособуваат кон соодветниот јазик и со тек на време нема да ги чувствуваме како туѓи? Ова како уште една потврда на тоа дека речничкото ниво на еден јазик (лексиката) го претставуваат огромен број зборови, како и на тоа дека бројот на зборовите во еден јазик никогаш точно не може да се определи затоа што тој е отворен и постојано менлив. Во конкретниот пример со друштвените мрежи забележливо е влијанието на англискиот јазик врз лексиката на македонскиот јазик. Младите ги препознаваат “уфрлените” зборови, лесно ги прифаќаат и ги вклопуваат во нивниот секојдневен говор, станувајќи на тој начин дел од глобалната интернет популација која користи синхронизирани и универзално разборливи термини.

Заклучок

Интернетот и друштвените мрежи предизвикаа низа промени во сите области во општествено-социјалниот живот. Се измени начинот на размислување, информирање, комуницирање. Брзината на комуникацијата предизвика промени во темпото на животот, начинот на однесување, севкупниот начин на живеење. Притоа, друштвените мрежи, со популарниот Facebook како предводник, создадоа т.н. глобален интернет јазик со кој комуницираат и можат да се разберат младите од целиот свет.

Младите од Македонија станаа дел од тој глобален свет, но тоа не значи дека не треба да се грижат и да го чуваат својот јазик, како непресушен извор кој треба постојано да се следи, да се негува, да се надоградува, настојувајќи притоа да се зачува чистината на убавиот македонски збор. Пред сè, затоа што јазикот, како универзално средство за комуникација, и покрај сите трендови кои во современиот свет одат во насока на глобализација, со сите свои особености ја заслужува почитта на современиот човек, како елемент на националното обележје и како

неопходен елемент за меѓусебно разбирање кој придонесува за општиот развој на човештвото.

Користена литература

- Кунчик, М., Ципфел, А. (1998) *Вовед во науката за публицистика и комуникации*, Фондација “Фридрих Еберт”, Скопје
- Пандев, Д. *Основни поими на науката за јазикот*, воведни предавања по општа лингвистика, авторизирана скрипта (прв дел), Скопје
- Шопар, В., 2010, *Основи на комуникациите*, УТМС, Скопје
- On line: <http://www.thefreedictionary.com>